

ОБЩИНА СВИЩОВ

№
НК 200КВ
04.12.2025

Община Свищов, ул. "Цанко Церковски" 2
Тел.: 0631 / 60 854
Факс: 0631 / 60 504
Web сайт: www.svishtov.bg
E-mail: obshtina@svishtov.bg

Изх. № 61-00-229 / 04-12-2025 г.

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
В. № 1092
Дата: 04.12.2025 г.
гр. СВИЩОВ

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – СВИЩОВ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От Генчо Б. Генчев – Кмет на община Свищов

Относно: Приемане Програма за развитие на читалищната дейност в община Свищов за 2026 година.

Уважаеми госпожи и господи общински съветници,

На основание чл. 21, ал. 1, т. 23 и ал. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) и чл. 26 „а“ от Закона за народните читалища (ЗНЧ), предлагам Общински съвет Свищов да вземе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Приема Програма за развитие на читалищната дейност в община Свищов за 2026 година.
2. Упълномощава кмета на община Свищов да сключи договори по чл. 26 „а“, ал. 3 от ЗНЧ.

Мотиви: Привеждане читалищната дейност в съответствие с изискванията на Закона за народните читалища.

С уважение,

Д-Р ГЕНЧО ГЕНЧЕВ
КМЕТ НА ОБЩИНА СВИЩОВ

Съгласувал: Росен Маринов
Директор дирекция „Култура и КН“

ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА СВИЩОВ ПРЕЗ 2026 ГОДИНА

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма за развитие на читалищната дейност в община Свищов за 2026 година е разработена в изпълнение на чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища (ЗНЧ) въз основа на направените предложения от председателите на народните читалища за дейността им през 2026 година.

Изготвянето на годишната програма за развитие на читалищната дейност цели обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и утвърждаване на читалищата като важни средища, съхраняващи културната идентичност на общината и региона.

Програмата ще подпомогне годишното планиране и финансиране на читалищните дейности и ще допринесе за по-голяма прозрачност на изпълняваните дейности.

Българските читалища са културни институции със специфична функция за съхранение и развитие на традиционните ценности на нацията, както и социални и информационни центрове за разпространение на знания, култура и духовност.

Народните читалища са място за общуване и участие в различни творчески занимания и изкуства на хора от различни възрастови групи.

Основната дейност на народните читалища, като самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, е да осъществяват културен живот и приобщават гражданите към постиженията на науката, културата и изкуството. Читалищата работят за запазване на обичаите и традициите на българския народ и утвърждаване на националното самосъзнание, организират инициативи като тържества, събори, фестивали и други на местно, регионално или национално ниво.

Народните читалища са важна институция в развитието на местната култура и като цяло на българската култура.

Дейността на читалищата е обезпечена с държавна субсидия. Средствата на читалищата се регламентират и разпределят между тях от комисия, определена със заповед на кмета и по механизъм, регламентиран от МК, като средствата се предоставят на читалищата за самостоятелно управление, съгласно чл. 23, ал.1 от ЗНЧ. В община Свищов има петнадесет читалища, които в законоустановения ред са подали предложения за дейността си през 2026 година.

II. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Цел: Утвърждаване на читалищата в община Свищов като културно-просветни средища с активни културни, информационни, социални и граждански функции.

Приоритети:

1. Насърчаване и подкрепа на читалищата в община Свищов за осъществяване на основните им дейности и приложението на актуални форми на работа, придаващи съвременна визия:

- запазване и разпространение на българските традиции и обичаи, песни и танци;

- съхраняване и развитие на любителското художествено творчество и работата с различни възрастови групи – привличането на младите хора като важен фактор за насърчаване на социалната промяна;

- представяне на привлекателни форми за опознаването на миналото, традициите и културните постижения.

2. Разширяване обхвата на дейността на читалищата в обществено значими сфери.

3. Превръщането на читалището в общодостъпен център за библиотечно и информационно осигуряване чрез ускорено навлизане на информационните технологии.

4. Формиране на читалището като място за общуване и контакти, дарителски акции, включително и на хора в риск, неравностойно положение, етнически общности и други.

5. Засилване ролята и участието на читалищата в местното самоуправление и формиране на активно гражданско общество.

6. Укрепване на читалищната дейност в сътрудничество и партньорство с общината, с културни и образователни институции, с представители на бизнеса и НПО за реализиране на съвместни програми и проекти.

7. Установяване на трайни и ползотворни международни контакти.

8. Развитие и поддържане на читалищната материално-техническа база:

- чрез собствени приходи;

- чрез средства от общината;

- чрез кандидатстване и реализиране на проекти.

III. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

Основните дейности са съобразени със Закона за народните читалища, Механизъм за разпределение на годишна субсидия за читалищата на Министерство на културата и Вътрешни правила за организация и дейността на Комисията за разпределение на годишна субсидия на читалищата в община Свищов:

- уреждане и поддържане на библиотеки, читални, както и създаване и поддържане на електронни информационни мрежи;

- развиване и подпомагане на любителското художествено творчество;

- организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове, концерти, чествания и други дейности, насочени към всички възрастови групи;

- събиране и разпространяване на знания за родния край;

- предоставяне на компютърни и интернет услуги;

- допълнителна стопанска дейност, свързана с предмети на основната им дейност, в съответствие с действащото законодателство, като използват приходите от нея за постигане на определените им в устава цели.

1. Библиотечна дейност

Мисията на читалищната библиотека е да бъде посредник между информацията и потребителите в един бързо променящ се свят и да работи за превръщането ѝ в развит културно-информационен център, отговарящ на съвременните потребности на гражданите, осигуряващ равен достъп на всички.

Дейностите ще бъдат насочени към:

- поддържане и обогатяване на библиотечния фонд;

- подобряване работата с читатели – увеличаване броя на читателите и на читателските посещения, осигуряване на събираемостта на абонаментните такси;

- организиране на мероприятия за честване на исторически събития и личности;

- провеждане на срещи с автори и литературни четения;

- подобряване условията на читалните;

- предоставяне на компютърни и интернет услуги, популяризиране и разширяване обема на предоставените услуги.

В своята мащабна културна политика и мисия библиотеките по места ще имат една основна цел – чрез всички възможни съвременни форми да разкриват богатството на книгата и информацията, да поддържат импулса за разпространение на културни ценности.

2. Любителско художествено творчество

Една от най-важните дейности на читалищата е грижата за развитие на любителското художествено творчество. В тази връзка ролята на читалището при създаването, укрепването и възпроизвеждането на традициите по места е незаменима.

Читалищата ще имат за цел да разширят художествено-творческото направление чрез традиционни общодостъпни форми на участие в културния живот на читалището и общината – национални и международни прояви. Усилията ще бъдат насочени към търсене на различни форми за откриване и изяви на творческите заложби у децата и възрастните, чрез участието им в читалищни състави за обработен и автентичен фолклор /песенни, танцови и обичаи/, театрални състави, детски вокални групи, музикални школи и състави, школи по модерен и класически балет и други.

Читалищните състави, функциониращи на територията на община Свищов са самодейни. Любителските формации са важна част при формирането на културното пространство в общината. Чрез активното си присъствие, имат принос за разгръщане на широк спектър от разнообразни културни инициативи в общината. Признание за това са високите постижения и многото престижни награди и отличия на общински, областни, национални, международни прегледи и фестивали.

Традиционни за нашата община са Международен фолклорен фестивал „Фолклорен извор”; Национален фолклорен фестивал на католическите общности в България; Национален фестивал на детски и младежки фолклор „С песни и танци в Овча могила”; Национален фестивал на любителските камерни и кафе-театри; Детска и ученическа театрална сцена „Малкият принц”; Регионален фолклорен фестивал „От Лазарица до Гергьовден”; Регионален фестивал на българската погача и др.

Община Свищов подкрепя читалищата при реализирането на основните им дейности и развитието на съвременните форми на работа, съобразени със заложените културни параметри и постигащи съвременна визия цели.

3. Културно-информационна дейност

Този вид дейност до голяма степен зависи от обществената подкрепа и организационните качества на членовете на читалищните настоятелства и щатния персонал. За осъществяване на тази дейност основните насоки в работата на читалищата са:

- целенасочена и съвместна работа с местната власт, НПО и учебните заведения по възстановяване на празнично-обредния календар, местните традиции и обичаи;
- опазване на фолклора и традиционното народно богатство и създаване на условия и възможности за тяхното развитие и популяризиране чрез включването им в програмите на културния туризъм;
- развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователна дейност чрез разнообразни и нови форми на приобщаване на местното население към ценностите и постиженията на науката, изкуството и културата;
- оптимизиране на информационните източници и ресурси в посока на съвременните потребности на общността, която читалищата обслужват;
- разширяване на художествено-творческото направление.

4. Събиране и разпространяване на знания за родния край

Читалището е своеобразен мост между миналото и настоящето. Основните цели и задачи в тази насока са:

- проучване на архивни документи за историята на родния край, събиране на предмети от традиционния бит, създаване и поддържане на музейни сбирки и етнографски експозиции;
- проучване, възстановяване и съхраняване на обичаи и традиции, отразяващи спецификата на населеното място.

5. Организационна дейност

Читалищата в община Свищов организират своята дейност като спазват основните принципи в ЗНЧ. Те са самостоятелни юридически лица. Всяко едно читалище поддържа своя членска маса и се ръководи от своя върховен орган – общото събрание, а през времето, в което не функционира – от законно избрано читалищно настоятелство.

6. Партньорства

Основни партньори в дейността на читалищата са Община Свищов, кметствата в селата, училищата и детските градини в общината, местни фирми и организации.

Принципите, при които се ръководят читалищата в отношенията със своите партньори са отговорност и коректност.

7. Участия в проекти

Дейността по изготвянето на проекти по различни програми на ЕС и Министерството на културата да заеме полагащото ѝ се основно място в дейността на читалищните настоятелства.

Това е възможност за всяко читалище да реализира своя цел чрез осигуряване на алтернативно финансиране. В тази посока читалищата разчитат на опита и подкрепата на Община Свищов за съдействие по разработването, кандидатстването и изпълнението на проектите.

8. Опазване и популяризиране на нематериалното културно наследство

В съвременния свят нематериалното културно наследство се възприема като основен белег на идентичност. За съжаление обаче голяма част от неговите ценности, като музиката, танците, словото, обредите, съборите или традиционните културни умения са застрашени от изчезване. От една страна съществено участие в този процес има активното налагане на глобализираната международна култура, свързана с техническия и информационен прогрес, а от друга уязвимият характер на това наследство, крехко и преходно във времето, в повечето случаи съществуващо като факт само в момента на изпълнението или при предаване на умениято. Ето защо от особено значение е да се поддържат и насърчават носителите на това нематериално културно наследство, за да могат те да продължат да практикуват дейностите и да предават познанията и уменията си на следващите поколения. В този смисъл важно значение има дейността на читалищата, които от една страна са форум за общуване между различните поколения, а от друга реализират конкретни проекти и прояви.

Особено популярни са възстановките на традиционни обреди и обичаи, свързани с празници от народния календар, като Ивановден, Бабинден, Трифон Зарезан, Цветница, Великден, Гергьовден, Коледа и др.

9. Социална политика на читалищата, доброволческа дейност

Разширяване на социалния обхват на читалищната дейност, в това число и с малцинствените групи, хора с физически увреждания и други. Формирането на читалището като социално значимо място за общуване и контакти, реализиране на успешни практики и дарителски акции, повишаване ролята на читалищата за социална и културна интеграция на различни социални и етнически общности, инициране на доброволческа дейност, работа с

различни възрастови групи, работа с хора с увреждания и осигуряване на достъп до тези хора до дейността на читалището.

10. Материално-техническа база

Материално-техническата база на читалищата включва сграден фонд (публична общинска собственост), оборудването и обзавеждането на библиотеки, салони, зали и други помещения.

Сградите са строени през 60-те и 80-те години на XX век и имат нужда от обновяване и ремонти. По ОП „Региони в растеж“ 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие „Ремонт, реконструкция и мерки за подобряване на енергийната ефективност в обекти на културната инфраструктура на територията на община Свищов“ бяха обновени читалищата в с. Ореш, с. Царевец и с. Вардим. През 2025 г. приключи ремонта на сградния фонд на читалищата в село Козловец и Овча могила, финансиран по проект „Устойчиво енергийно обновяване на публичен сграден фонд за култура на територията на община Свищов“.

Очаква се подобни дейности да влязат в изпълнение на още три проектни предложения за ремонт на читалищата в селата Морава, Драгомирово и Българско Сливово. С това ще продължи тенденцията всички читалища в населените места, които регистрират активна дейност да бъдат приведени в добро материално състояние и благоприятна творческа среда.

Към момента със забрана за ползване на салона и сцената е читалището в с. Алеково.

IV. ФИНАНСИРАНЕ

Финансовото обезпечаване на дейностите през 2026 г. ще се осъществява чрез финансиране от:

- държавната субсидия, разпределена съгласно изискванията на ЗНЧ ;
- общинско финансиране – Културен календар на Община Свищов за 2026 г.;
- кандидатстване по проекти към Министерството на културата, Европейски проекти и програми;
- други източници (наеми на помещения, други наеми, членски внос, дарения и др.)

Община Свищов финансира дейностите по настоящата Програма до размера на предоставяната от държавата субсидия през 2026 година за делегираната държавна дейност „Читалища“.

Условията за финансово обезпечаване на Годишната програма за развитие на читалищната дейност през 2026 година в община Свищов, както и съответните права и задължения на Общината и на всяко читалище от общината се уреждат с договор между Кмета на община Свищов и съответното читалище, изготвен съобразно правомощията на Кмета на общината.

След подписването на договора сумата се превежда под формата на траншове от Общината към съответното читалище периодично /ежемесечно/ след представянето на отчет за разходите за всеки изтекъл месец. В случай, че през годината се констатира нарушение при разходването на бюджетните средства или не е представен отчет за разходите към края на изтекъл период, субсидирането се преустановява до отстраняване на нарушенията. Договорните отношения по финансирането на Годишната програма за развитие на читалищната дейност приключват с изтичането на календарната година или при прекратяване на читалището.

V. ОРГАНИЗИРАНЕ, ПРОВЕЖДАНЕ И УЧАСТИЕ В ПРАЗНЕНСТВА, КОНЦЕРТИ И ЧЕСТВАНИЯ

Читалищата в община Свищов са основни организатори, домакини и участници в културни прояви от различен характер. Те вземат участие в разработването на Културния календар и следят за неговото изпълнение.

Община Свищов винаги подпомага добрите инициативи на читалищните форми за участието им в различни местни, национални и международни прояви. Тя инициира културни форуми, включени в Календара на културните събития на общината.

През 2026 година читалищата в община Свищов ще бъдат организатори и съорганизатори на:

1. Фестивали, събори и конкурси

1.1. ПБНЧ „Еленка и Кирил Д. Аврамови – 1856”:

- XXIV Национален фестивал на любителските камерни и кафе-театри;
- XXII Издание на детската и ученическа театрална сцена „Малкия принц”;
- Национален конкурс за млади изпълнители на популярна песен „Звездици за Лора“;
- Великденски концерт на ПБХ „Янко Мустаков“;
- 170 години от основаването на ПБНЧ „Еленка и Кирил Д. Аврамови“;
- Организиране на „Лято в читалището“;
- Заключителен концерт на Школата по изкуства.

1.2. НЧ „Светлина-Царевец – 1927” с. Царевец

- XIV Международен фолклорен фестивал „Фолклорен извор“;
- II Национален конкурс за изпълнители „Старите песни на нов глас“;
- Традиционен обичай „Къпанки“, Ивановден.

1.3. НЧ „Съзнателност – 1899” с. Овча могила

- Национален фестивал на детски и младежки фолклор „С песни и танци в Овча могила“;
- Регионален фестивал на българската погача в с. Овча могила.

1.4. НЧ „Филип Станиславов-1903” с. Ореш

- XXI Фолклорен събор на католическите общности в България с международно участие.

1.5. НЧ „Възраждане-1908” с. Българско Сливово

- VIII Регионален фолклорен празник „От Лазарица до Гергьовден“.

1.6. НЧ „Трудолюбие 1907” с. Вардим

- 158 г. от слизането на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа на българския бряг на р. Дунав в местността Янково гърло край с. Вардим.

1.7. НЧ „Заря 1898” с. Хаджидимитрово

- 158 г. от преминаването на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа през с. Хаджидимитрово.

1.8. НЧ „Просвещение 1897” с. Горна Студена

- Празник на козунака и шареното яйце.

2. Празници, свързани с историята на селото или читалището:

- 170 години от основаването на ПБНЧ „Еленка и Кирил Д. Аврамови – 1856“;
- 158 години от слизането на четата на Х. Димитър и Стефан Караджа в м. „Янково гърло“;

- 158 години от преминаването на четата на Х. Димитър и Стефан Караджа през с. Хаджидимитрово;

- Празници на родния край и други в селата: Алеково, Александрово, Б. Сливово, Вардим, Горна Студена, Деляновци, Драгомирово, Козловец, Морава, Овча могила, Ореш, Червена, Царевец и Хаджидимитрово.

3. Празници, свързани с фолклора

3.1. Зимни, пролетни и коледни празници:

Бабин ден; Йордановден; Ивановден; Тодоровден; Баба Марта; Великденски празници; Коледни и новогодишни празници.

3.2. Професионални празници:

Ден на библиотекаря; Майски празници; Празник на народните читалища; Ден на дарителя; Празник на музеите, Ден на народните будители и др.

3.3. Официални празници:

3 март – Освобождението на България; 6 май, Гергьовден – Ден на храбростта и празник на Българската армия; 24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската книжовност; 6 септември – Деня на Съединението; 22 септември – Ден на Независимостта.

VI. ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

Отчитане изпълнението на програмата

Съгласно чл. 26 а, ал. 4 от ЗНЧ, председателите на читалищата представят ежегодно до 31 март, пред кмета на общината и Общинския съвет, доклади за осъществените читалищни дейности в изпълнение на Програмата и изразходваните от бюджета средства за предходната година.

Забележка: В случай на непредвидени обстоятелства, които възпрепятстват подготовката и провеждането на всяка от дейностите, заложи в Програмата, ще бъдат потърсени алтернативни форми за реализирането им.

Изготвил:

Грета Цанова, главен експерт Дирекция „ККН“

Съгласувал:

д-р Росен Маринов, директор Дирекция „ККН“